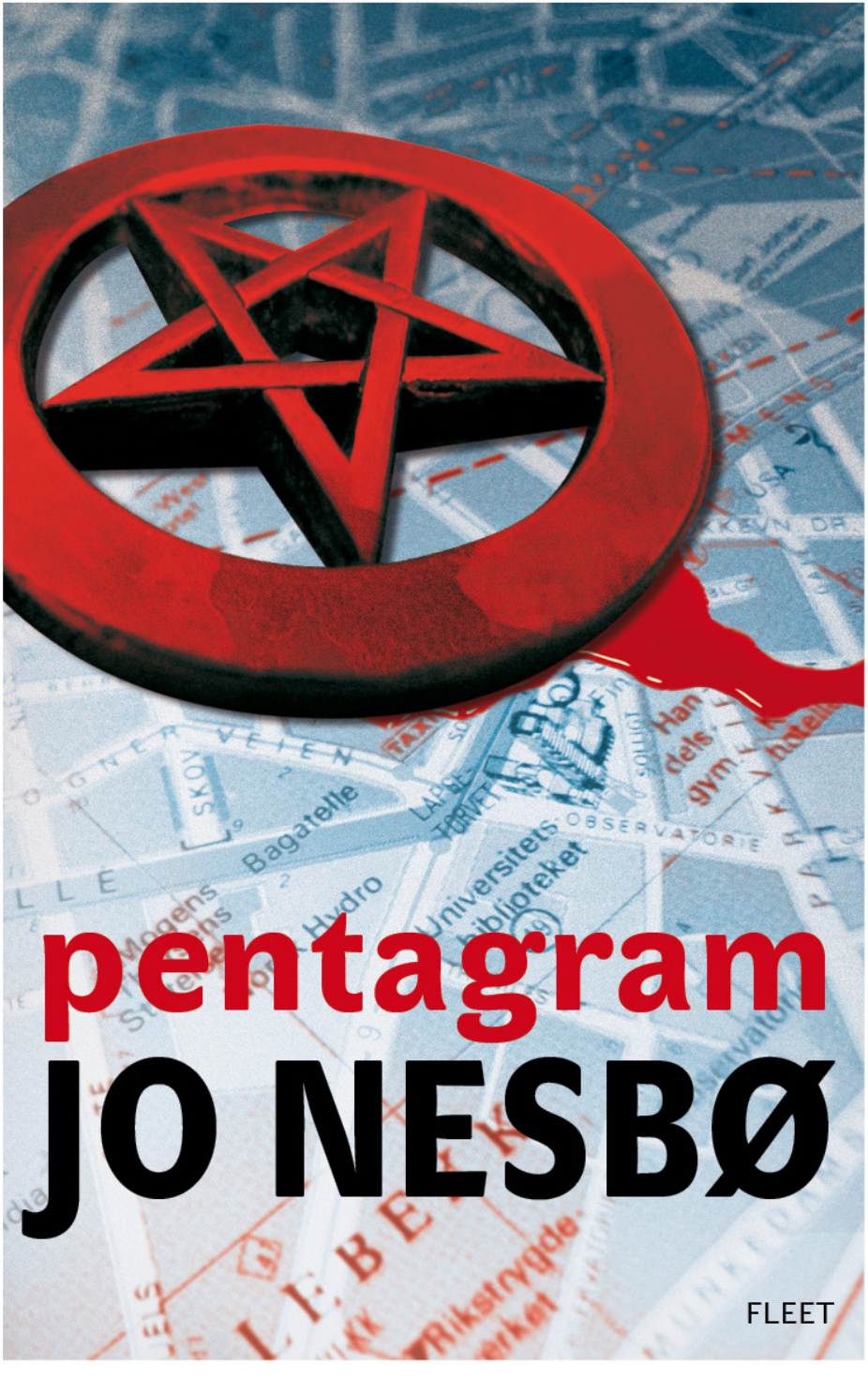

pentagram
JO NESBØ
FLEET

FLEET

Jo Nesbø

Pentagram

pentagram

JO NESBØ

KNIHA ZLIN

Copyright © Jo Nesbø 2003
Published by agreement with Salomonsson Agency
Translation © Kateřina Krištůfková 2011

ISBN 978-80-87497-05-0

ČÁST I.

Kapitola 1

Pátek Vejce

Blokový dům byl postaven v roce 1898 na jílovité půdě, která se na západní straně trochu sesedla, takže voda tekla přes práh na té straně, kde byl závěs dveří, dál směrem na západ. Stékala po podlaze ložnice a vytvářela na dubových parketách mokrý čůrek, stále směrem na západ. V parketách byla prohlubeň, kde se čůrek na chviličku zastavil, než ho postrčil zezadu další příliv vody, a pak pospíchal jako bojácná krysa směrem k podlahové liště. Tam se voda rozlévala na dvě strany, hledala a jaksi si očichávala místa pod lištou, až našla skulinku mezi koncem parket a zdí. Ve skulince ležela pětikoruna s vyraženým profilem krále Olava a letopočtem 1987, což byl rok předcházející roku, kdy mince vypadla z kapsy tesaři. Jenže to bylo v době hospodářského růstu, bylo třeba bleskurychle vybudovat mnoho podkrovních bytů a tesař se nenamáhal ji hledat.

Vodě netrvalo příliš dlouho najít si cestičku podlahou pod parketami. Kromě průsaku v roce 1968, tedy ve stejném roce, kdy dům dostal novou střechu, tu totiž prkenný základ ležel, vysychal a smršťoval se nepřetržitě od roku 1898, takže mezera mezi dvěma nejvzdálenějšími smrkovými prkny

teď byla skoro půlcentimetrová. Pod škvírou dopadala voda na jeden z trámů, který ji odváděl dál směrem na západ a do vnější zdi. Tam se voda vsakovala do vápenné omítky a malty, kterou před více než sto lety namíchal zedník a otec pěti dětí Jacob Andersen. Stejně jako ostatní zedníci v Oslu tehdejší doby si Andersen připravoval svoji maltu a omítku. Nejenže používal vlastní, unikátní směsný poměr vápna, písku a vody, nýbrž měl navíc jednu specialitu: koňské žíně a prasečí krev. Jacob Andersen se totiž domníval, že žíně a krev dobře pojí a dodávají omítce větší pevnost. Neměl to ze své hlavy, jak alespoň vyprávěl překvapeným kolegům. Jeho skotský otec a dědeček používali tytéž suroviny z ovcí. A přestože se vzdal skotského příjmení a vzal si příjmení svého zednického mistra, neviděl důvod, proč by se měl vzdávat šestisetletých zkušeností. Někteří zedníci se domnívali, že to je nemorální, jiní byli toho názoru, že je spolčen s ďáblem, ale většina se mu jen vysmívala. Možná právě jeden z oněch posledně jmenovaných uvedl v život příběh, který, jak se ukázalo, se v tom vzkvétajícím městě, jež se tehdy nazývalo Kristiania, uchytil. Jeden kočí ze čtvrti Grünerløkka se oženil se svou sestřenicí z Värmlandu a společně se přestěhovali do Plachetní ulice do jednopokojového bytu s kuchyní v jednom z blokových domů, na jejichž výstavbě se Andersen podílel. První dítě tohoto manželského páru přišlo bohužel na svět s tmavými kudrnami a hnědýma očima a vzhledem k tomu, že oba manželé byli světlovlasí a modroocí – a manžel byl navíc od přírody žárlivý – svázal muž jedné noci ženu, odvedl ji do sklepa a zazdil ji tam. Stála tam svázaná a sevřená mezi dvěma vrstvami zdiva a její křik efektivně tlumily silné zdi. Manžel si patrně myslel, že se vlivem nedostatku vzduchu udusí, jenže pokud zedníci něco uměli, pak zajišťovat dostatečné větrání. Nakonec se ta ubožačka pustila do zdi holými zuby. A možná by to mělo výsledky vzhledem k tomu, že Skot Andersen používal krev a žíně, a proto se domníval, že může ve směsi

ušetřit na dražším vápně, kvůli čemuž byly jeho zdi porézнější a nyní se pod náporem silných värmlandských zubů rozpadaly. Jenže ženina lačnost po životě bohužel způsobila, že si nabírala do úst příliš velké kusy malty a cihel. Nakonec je nedokázala ani rozkousat, ani spolknout, ani vyplivnout a písek, drobné kamínky a kousky vypálené hlíny jí ucpaly průdušnici. Zmodrala v obličeji, srdce jí začalo bít pomaleji a nakonec přestala dýchat.

Jak by většina lidí řekla, byla mrtvá.

Jenže podle legendy chuť prasečí krve způsobila, že si ta nešťastnice myslela, že je stále naživu. A díky tomu najednou bez potíží vyklouzla z lana, jímž byla svázaná, prosmykla se zdí a začala znovu chodit. A někteří starší lidé ve čtvrti Grünerløkka si dodnes pamatují z dětství příběh o ženě s prasečí hlavou obcházející okolí s nožem v ruce a uřezávající hlavičky malým dětem, které byly pozdě večer ještě venku, protože aby úplně nezmizela, potřebovala cítit v ústech chuť krve. Nicméně jen málokdo znal jméno onoho zedníka, a tak zedník Andersen dál nezdolně vyráběl svou speciální maltovou směs. Když tři roky poté, co dozdil blokový dům, kde teď teče voda, spadl z lešení a zanechal po sobě dvě stě korun a kytaru, chybělo ještě skoro sto let do doby, než začali zedníci používat ve svých cementových směsích umělá, žíním podobná vlákna a než v jedné milánské laboratoři zjistili, že zdi v Jerichu byly zpevněny krví a velbloudími žíněmi.

Většina vody se nicméně nevsakovala do zdi, nýbrž stékala dolů. Protože voda, zbabělost a chtíč si vždy hledají nejnižší bod. První vodu pohltila hrudkovitá práškovitá povalová hlína mezi trámy, jenže vody přitékalo stále víc a hlína se nasákla, voda jí pronikla a promáčela vydání *Aftenposten* ze dne 11. července 1898, které hlásalo, že konjunktura ve stavební branži patrně nyní dosáhla vrcholu a že bezskrupulózní spekulanty s nemovitostmi snad teď čekají horší časy. Na straně tři stálo, že policie stále nemá žádné stopy

v případu vraždy mladé švadleny, která byla nalezena minulý týden ubodaná v koupelně. V květnu byla u řeky Aker objevena dívka zavražděná a zohavená podobným způsobem, ale policie nechce odpovědět na to, zda spolu oba případy souvisí.

Voda stékala z novin, protékala prkenným záklopem pod nimi a kapala na vnitřní stranu olejem napuštěného textilního podhledu. Protože ten byl v souvislosti s průsaky v roce 1968 proděravěn, kapala voda těmito otvory a vytvářela kapky, jež se držely pevně tak dlouho, dokud neztěžkly natolik, že zemská přitažlivost překonala přilnavost; pak se pustily a padaly volným pádem tři metry a osmdesát centimetrů. Tam voda přistávala. Ve vodě.

Vibeke Knutsenová silně potáhla z cigarety a vyfoukla kouř otevřeným oknem ve čtvrtém patře. Bylo odpoledne, teplý vzduch stoupal z rozpáleného asfaltu na dvoře a odnášel s sebou kouř o kousek výš podél bledě modré fasády, kde se rozplýval. Zpoza druhé strany střechy byly slyšet zvuky nějakého auta na obvykle velmi frekventované Ullevålské ulici. Jenže teď byla doba dovolených a město se téměř vylidnilo. Na parapetu ležela moucha a všech šest nohou jí trčelo do vzduchu. Neměla dost rozumu na to, aby odletěla z toho vedra. V části bytu obrácené do Ullevålské ulice bylo chladněji, ale Vibeke Knutsenová neměla ráda ten výhled. Hřbitov Našeho Spasitele. Plný slavných lidí. Mrtví slavní lidé. V přízemí se nacházel obchod, kde prodávali „pomníky", jak stálo na vývěsním štítě, to znamená náhrobky. Tomu se nepochybně říká být nablízku trhu.

Vibeke Knutsenová si opřela čelo o chladné okenní sklo.

Byla ráda, když nastala vedra, ale její radost rychle vyprchala. Už teď se jí stýská po chladnějších nocích a lidech na ulicích. Dneska zašlo do galerie pět zákazníků před obědem a tři po obědě. Vykouřila z čiré nudy jeden a půl krabičky cigaret, začalo jí bušit srdce a měla tak podrážděný krk, že

když zavolal šéf, aby se jí zeptal, jak to jde, nemohla skoro ani mluvit. Nicméně sotva došla domů a dala vařit brambory, už cítila, jak ji znovu přepadá chuť.

Vibeke Knutsenová přestala kouřit poté, co před dvěma roky potkala Anderse. Nežádal ji o to. Naopak. Při jejich setkání na Gran Canaria si dokonce u ní vyžebral cigaretu. Jen tak pro legraci. A když spolu začali pouhý měsíc po návratu do Osla bydlet, pronesl jako jednu z prvních věcí to, že trochu pasivního kouření snad jejich vztah snese. A že vědci zabývající se výzkumem rakoviny určitě přehánějí. Den nato se rozhodla. O pár dní později se zmínil u večeře, že už ji dlouho neviděl s cigaretou, a ona odpověděla, že vlastně nikdy nebyla silný kuřák. Anders se usmál, naklonil se přes stůl a pohladil ji po tváři.

„Víš co, Vibeke? Měl jsem ten pocit celou dobu."

Uslyšela, jak to v hrnci za ní zabublalo, a podívala se na cigaretu. Ještě tři šluky. Potáhla poprvé. Nechutnalo to nijak.

Ani si nevzpomíná, kdy opět propadla kouření. Možná loni, asi v té době, kdy Anders začal jezdit na dlouhé služební cesty. Nebo začátkem roku, kdy už pracoval přesčas skoro každý večer? Bylo to proto, že je nešťastná? Je nešťastná? Nikdy se nehádali. Jenže spolu taky skoro nespali, ačkoli to bylo kvůli tomu, že Anders tolik pracuje, jak prohlásil, a tím tu debatu ukončil. Ne že by jí to nějak zvlášť chybělo. Když spolu zřídka s vlažným zájmem souložili, připadalo jí, jako by Anders ani nebyl přítomen. A nakonec zjistila, že u toho nemusí být přítomná ani ona.

Ale nikdy se nehádali. Anders neměl rád, pokud někdo zvyšoval hlas.

Vibeke se podívala na hodinky. Čtvrt na šest. Kde je? Jestliže měl přijít pozdě, dával jí to alespoň vždycky vědět. Típla cigaretu, nechala ji spadnout do dvora, otočila se ke sporáku a podívala se na brambory. Do největšího z nich zapíchla vidličku. Jsou skoro hotové. Na bublající hladině plavalo ně-

kolik malých černých chuchvalců. Zvláštní. Jsou z brambor, nebo z hrnce?

Právě se snažila vzpomenout si, co v hrnci vařila naposledy, a vtom se otevřely vchodové dveře. Z chodby uslyšela sípavý dech a zvuk skopávaných bot. Anders došel do kuchyně a nahlédl do lednice.

„Co máme?" zeptal se.

„Karbanátky."

„Aha..." Tón hlasu mu na konci stoupl a vytvořil otazník, o kterém věděla, co asi znamená. Už zase maso? Neměli bychom mít trochu častěji rybu?

„To bude dobrota," pronesl bezvýrazně a naklonil se nad brambory.

„Cos dělal? Jsi úplně propocený."

„Nemůžu jít večer na trénink, tak jsem jel na kole nahoru k Sognsvann a zpátky. Co jsou ty chuchvalce ve vodě?"

„Nevím," odpověděla Vibeke. „Všimla jsem si jich až teď."

„Nevíš? Copak ses kdysi málem nestala kuchařkou?"

Bleskurychle popadl jeden z chuchvalečků mezi palec a ukazováček a strčil si prsty do pusy. Vibeke zírala na jeho zátylek. Na prořídlé hnědé vlasy, které jí zpočátku připadaly tak krásné. Upravené a přiměřeně dlouhé. S pěšinkou na straně. Vypadal tak spořádaně. Na mnohé působil jako člověk s budoucností.

„Jak to chutná?" zeptala se.

„Nijak," odpověděl ještě stále nakloněný nad sporák. „Jako vejce."

„Vejce? Ale já jsem ten hrnec myla..."

Najednou se zarazila.

Anders se otočil. „Co je?"

„Něco tu... kape," ukázala na jeho hlavu.

Svraštil čelo a zvedl ruku k zátylku. Pak oba jako na povel zaklonili hlavy a podívali se na strop. Na bílém podhledu visely dvě kapky. Vibeke, která byla mírně krátkozraká, by je sotva viděla, pokud by byly čiré. Jenže nebyly.

„Vypadá to, že Camilla tam má potopu," konstatoval Anders. „Dojdi na ni zazvonit, já seženu domovníka."

Vibeke zamžourala ke stropu. A pak dolů na chuchvalce v hrnci.

„Proboha," šeptla a cítila, jak se jí znovu rozbušilo srdce.

„Co je?" zeptal se Anders.

„Dojdi pro domovníka. Pak spolu zazvoňte u Camilly. Já zatím zavolám policii."

Kapitola 2

Pátek Seznam dovolenkářů

Hlavní sídlo osloského policejního ředitelství na Grønlandu se nacházelo na vyvýšenině táhnoucí se od Grønlandu směrem ke čtvrti Tøyen a byl odsud výhled na východní část vnitřního centra. Byla to budova ze skla a z oceli, dokončená v roce 1978. Nikam se nenakláněla, stála naprosto rovně a kancelář Telje Torp Aasen ARCHITEKTI za ni obdržela cenu. Pracovníkovi telekomunikací, který pokládal kabely ve dvou dlouhých kancelářských křídlech o sedmi a devíti podlažích, byl přiřčen invalidní důchod a od otce se mu dostalo sprška nadávek, když spadl z lešení a zlomil si páteř.

„Celých sedm generací jsme byli zedníci a balancovali jsme mezi nebem a zemí, dokud nás zemská přitažlivost nepřipoutala k zemi. Můj dědeček se pokusil tomu prokletí uniknout, ale ono ho pronásledovalo i přes Severní moře. Takže ten den, kdy ses narodil, jsem sám sobě slíbil, že tebe nesmí potkat takový osud. Myslel jsem si, že jsem to dokázal. Pracovník telekomunikací. Co má ksakru pracovník telekomunikací co dělat šest metrů nad zemí?"

A mědí právě v těch kabelech, které syn položil, proběhl ten den signál z operační centrály přes stropy vylité prefab-

rikovanou cementovou směsí nahoru do kanceláře Bjarneho Møllera, šéfa oddělení vražd, v šestém patře, kde právě Møller uvažoval o tom, jestli se těší na nastávající dovolenou s rodinou na chatě, kterou si pronajali v Osu nedaleko Bergenu, nebo jestli se toho děsí. Os v červenci znamenal s vysokou pravděpodobností naprosto příšerné počasí. Teď by Bjarne Møller rád vyměnil vlnu veder hlášenou v Oslu za trochu přeháněk. Jenže zabavit dva velmi energické chlapce ve slejváku za pomoci pouhého balíčku karet, v nichž chybí srdcový kluk, to bude asi oříšek.

Bjarne Møller poslouchal hlášení, přitom si protahoval dlouhé nohy a drbal se za uchem.

„Jak to zjistili?" zeptal se.

„Prosakovalo to k sousedům," odpověděl hlas z operační centrály. „Domovník a soused tam zvonili, nikdo neotevřel, ale dveře nebyly zamčené, tak vešli dovnitř."

„Fajn. Pošlu tam dva svoje lidi."

Møller zavěsil, povzdechl si a projížděl prstem seznam lidí ve službě, ležící pod plastovou podložkou na psacím stole. Polovina oddělení je pryč. Tak je to v době dovolených každý rok. Aniž by to znamenalo, že by se obyvatelé Osla ocitali ve zvláštním nebezpečí, neboť místní zločinci patrně také dávali přednost troše volna v červenci, který představoval očividně mrtvou sezonu, co se týče trestných činů spadajících pod oddělení vražd.

Møllerův prst se zastavil u jména Beáty Lønnové. Vyťukal číslo oddělení kriminalisticko-technické expertizy v Kjølberské ulici. Nikdo to nebral. Počkal, dokud hovor nepřeskočil na ústřednu.

„Beáta Lønnová je v laboratoři," informoval ho vysoký hlas.

„Tady je Møller z oddělení vražd. Spojte mě s ní."

Čekal. Karl Weber, nedávno penzionovaný šéf oddělení kriminalisticko-technické expertizy, přetáhl Beátu Lønnovou z oddělení loupežných přepadení na technické. Møller to

považoval za další důkaz neodarwinistické teorie o tom, že jedinou hnací silou individua je snaha předat dál vlastní geny. A Weber se očividně domníval, že těch má Beáta Lønnová spoustu. Na první pohled působili Karl Weber a Beáta Lønnová dost rozdílně. Weber byl morous a cholerik, Lønnová byla tichá našedlá myška, která se od chvíle, co opustila policejní akademii, červenala, kdykoli na ni někdo promluvil. Ale policejní geny měli shodné. Jejich geny byly onoho zapáleného typu a způsobovaly, že pokud oba ucítili kořist, dokázali všechno a všechny vytěsnit a soustředit se výhradně na jedinou stopu, jedinou indicii, jedinou videonahrávku, jediný vágní popis, dokud to nakonec nezačalo dávat tak či onak smysl. Několik zlých jazyků tvrdilo, že Weber a Lønnová patří do laboratoře a ne mezi lidi, kde je pro kriminalisty nauka o člověku navzdory všemu důležitější než otisky bot a uvolněné vlákno z bundy.

Weber a Lønnová s nimi byli zajedno, co se laboratoře týkalo, ale nikoli v tom, co se týkalo otisků bot a uvolněných vláken.

„Lønnová."

„Dobrý den, Beáto. Tady Bjarne Møller. Neruším?"

„To tedy ano. Co se děje?"

Møller jí to stručně vysvětlil a sdělil jí adresu.

„Pošlu tam taky dva svoje lidi," dodal.

„Koho?"

„Uvidím, koho najdu. Jsou dovolené, víte."

Møller zavěsil a dál jel prstem po seznamu.

Zastavil se u Toma Waalera.

Kolonka pro datum dovolené byla prázdná. To Bjarneho Møllera nepřekvapovalo. Občas se zdálo, že si snad vrchní komisař Tom Waaler nikdy nebere dovolenou, ano, že možná dokonce ani nespí. Jako kriminalista představoval na oddělení vražd jeden ze dvou trumfů. Vždy na místě, vždy připraven a téměř vždy dobré výsledky. A na rozdíl od toho

druhého kriminalistického esa byl Tom Waaler spolehlivý, měl naprosto bezchybnou pověst a všichni si ho vážili. Krátce řečeno: ideální podřízený. A vzhledem k jeho neoddiskutovatelným řídicím schopnostem karty také předpovídaly, že až nastane správný čas, převezme po Møllerovi vedení a stane se šéfem oddělení vražd.

Møllerův vyzváněcí tón pronikal příčkami.

„Waaler," pronesl znělý hlas.

„Møller. Máme..."

„Okamžik, Møllere. Jen ukončím druhý hovor."

Bjarne Møller čekal a přitom bubnoval prsty do desky stolu. Tom Waaler by se mohl stát vůbec nejmladším šéfem oddělení vražd. Byl to snad právě jeho věk, co v Møllerovi občas vyvolávalo jistý neklid při pomyšlení na odpovědnost, která měla být právě Tomovi postoupena? Nebo to snad byly ty dvě střelecké epizody? Dvakrát sáhl vrchní komisař během zatýkání po zbrani a jako jeden z nejlepších střelců ve sboru se v obou případech trefil přesně. Jenže Møller věděl, že právě ony dvě epizody mohou nakonec paradoxně ovlivnit volbu nového šéfa odělení vražd v Tomův prospěch. Policejní inspekce neodhalila během šetření nic, co by mohlo naznačovat, že Tom Waaler nestřílel v sebeobraně, naopak došla k závěru, že v obou případech projevil Waaler v kritických situacích dobrý úsudek a ráznost.

„Omlouvám se, Møllere. Mobil. Co byste potřeboval?"

„Máme tu případ."

„Konečně."

Zbytek hovoru byl vyřízen v deseti vteřinách. Teď už zbýval jen poslední člověk.

Møller pomýšlel na strážmistra Halvorsena, jenže na seznamu stálo, že je na dovolené doma ve Steinkjeru.

Projížděl sloupec dál. Dovolená, dovolená, nemoc.

Šéf oddělení vražd ztěžka vzdychl, když se jeho prst zastavil u jména, o němž doufal, že se mu vyhne.

Harry Hole.